

Museum

PAULINA BISDOM VAN VLIET

DE MAKERS

Museum Paulina Bisdom van Vliet
in restauratie 2020-2022

DE MAKERS

Museum Paulina Bisdom van Vliet in restauratie 2020-2022

Het unieke woonhuismuseum dat Paulina Bisdom van Vliet ons bijna honderd jaar geleden naliet is tweeënehalf jaar gesloten geweest voor bezoekers, vanaf de kerst van 2019 tot aan het voorjaar van 2022. Het was een intensieve periode waarin het museum een grote onderhoudsbeurt en grondige restauraties op allerlei gebied heeft ondergaan. Om de bezoekers zo kort mogelijk te hinderen was besloten de benodigde werkzaamheden zoveel mogelijk te clusteren en zo ontstond 'het restauratieproject'. Tijdens dit project hebben veel bedrijven en individuen zich aan het museum verbonden en zich met hart en ziel ingezet om de restauraties en het onderhoud zo succesvol mogelijk te doen slagen. En dat is gelukt! Dankzij deze specialisten, hun bereidheid tot onderlinge samenwerking en hun toegewijde inzet is het project, onder leiding van onze penningmeester/secretaris Ton Godschalk, bijzonder soepel verlopen met als resultaat dat het museum en zijn collectie er weer minstens 50 jaar tegen kunnen. Het bestuur wil 53 van deze partners in het zonnetje zetten met dit bescheiden, in digitale vorm uitgegeven boekje.

Haastrecht, 17 april 2023

Ancora Dupain

Voorzitter van het bestuur van de Stichting Bisdom van Vliet

Een rondje 'stand van zaken' met diverse experts in de Bibliotheek.

MUSEUM PAULINA BISDOM VAN VLIET
RESTAURATIE HISTORISCH INTERIEUR
Stucplafonds | Papierbehang | Tapijten | Collectie

Opdrachtgever · **Stichting Bisdom van Vliet**

Adviseur Restauratie Bouwkundig · **ir. Flip Robers** | Warmond, restauratiearchitect

Directie en Begeleiding Bouwkundig · **Bureau Helsdingen** MONUMENTEN BOERDERIJEN BOUWHISTORIE | Vianen

Adviseur Interieur en collectie · **drs. Barbara Laan** | Zeist, interieurhistoricus - conservator

Collectiebeheer en logistiek · **Elien Voerman-Bruins** | Den Haag, museumconservator

Collectiebeheer en logistiek · **drs. Esther Verkaik** | Soesterberg, museumconservator

Adviseur Installaties · **Advies- & Ingenieursbureau** | Gouda

Uitvoering Bouwkundig · **Beekbouw BV** | Haastrecht

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Ministerie van Onderwijs, Cultureel en Wetenschap provincie HOLLAND ZUID

HEROPENING MUSEUM: najaar 2021

 gsbl

KERNTeam

DIRECTIEVOERING EN BOUWBEGELEIDING

Bureau Helsdingen

Bureau Helsdingen was verantwoordelijk voor zowel het voortraject van het restauratieproject als de begeleiding van alle bouwkundige werkzaamheden tijdens de uitvoering. Daaronder werd begrepen: de analyse van de technische gebreken, de aanvraag omgevingsvergunning, het bouwhistorisch onderzoek en de subsidieaanvraag.

Ruben Zantema, Ieme Heidema en Piet den Hertog.

BUREAU HELSDINGEN

Helsdingse Voorweg 2a
4133 ND Vianen
0347 370 651
info@bureauhelsdingen.nl
www.bureauhelsdingen.nl

Overleg in de Eetkamer.

Inspectie van een ingekratte deur.

Bouwkundig overleg over het balkon.

KERNTeam

RESTAURATIEARCHITECT **Flip Robers**

Flip Robers was als restauratiearchitect betrokken bij het restauratieproject 2020-2022 van museum Paulina Bisdom van Vliet. Hij zette de grote lijnen uit, dacht en discussieerde mee over de restauratievisie en was medeopsteller van de museumvisie.

FLIP ROBERS

Herenweg 79
2361 EJ Warmond
071 301 1708
flip@robers.nl

Overleg over de fundering in de Kleine Salon.

KERNTeam

AANNEMER **BeekBouw**

Als hoofdaannemer was BeekBouw verantwoordelijk voor de uitvoering van alle constructieve werkzaamheden en de aansturing van onderaannemers, zoals schilders, loodgieters, etc. BeekBouw heeft veel aandacht besteed aan de te treffen beschermingsmaatregelen: alle kwetsbare interieuronderdelen die niet uitgehuisd konden worden (zoals marmeren vloeren, lambrisering, trappen, deurkozijnen, wanden met behang of beschilderingen), werden met aandacht en zorg afgetimmerd. Alle binnendeuren werden door BeekBouw uitgenomen, deskundig ingekrat en opgeslagen.

Slawek Ferenc, Gerard Twaalfhoven,
Wouter Houdijk en Jan van Leeuwen.

FACTS

BETON

25 m³

HOUT TER BESCHERMING VAN HET INTERIEUR

1.100 m²

SCHROEVEN

10.000

NIEUWE GREVEN VLOERDELEN

770 m²

NIEUW GREVEN BALKHOUT

482 m²

TOEGEVOEGDE SCHELLEN IN KRUIPRUIMTE (VOOR ISOLATIE)

40 m³

BEKBOUW

Steinsedijk 47

2851 LC Haastrecht

0182 509 395

info@beekbouw.nl

www.beekbouw.nl

Remon van Beek en Frank van der Burg.

Ook heeft BeekBouw diensten geleverd die net buiten het normale werkveld lagen, zoals het verplaatsen van afgenomen behang naar het interne behangatelier. Bouwkundig is er veel gebeurd: constructief herstel van

de kelder, funderingen, de houten vloeren op de begane grond, de eerste verdieping en zolder, het aanleggen van betonnen goten voor installatieleidingen, luchtkanalen en bedradingen – waarvan twee tunnels onder eeuwenoude

Werk aan de fundering tussen Eetkamer en Tuinkamer.

marmere vloerplaten die niet verwijderd konden worden. Bijna alle houten vloerdelen zijn tijdelijk verwijderd voor de aanleg van diverse technische installaties, er zijn twee niet-museale ruimtes (diensttoilet en depot) geheel

vernieuwd en het balkon is versterkt. Ook voor de kleinere details draaiden de mannen van BeekBouw hun hand niet om. Zo zijn schouwplaten hersteld, is een nieuw gestuukte lambrisering aangebracht, is hang- en sluitwerk

Constructieve ingrepen in de Bibliotheek en in de Kelder.

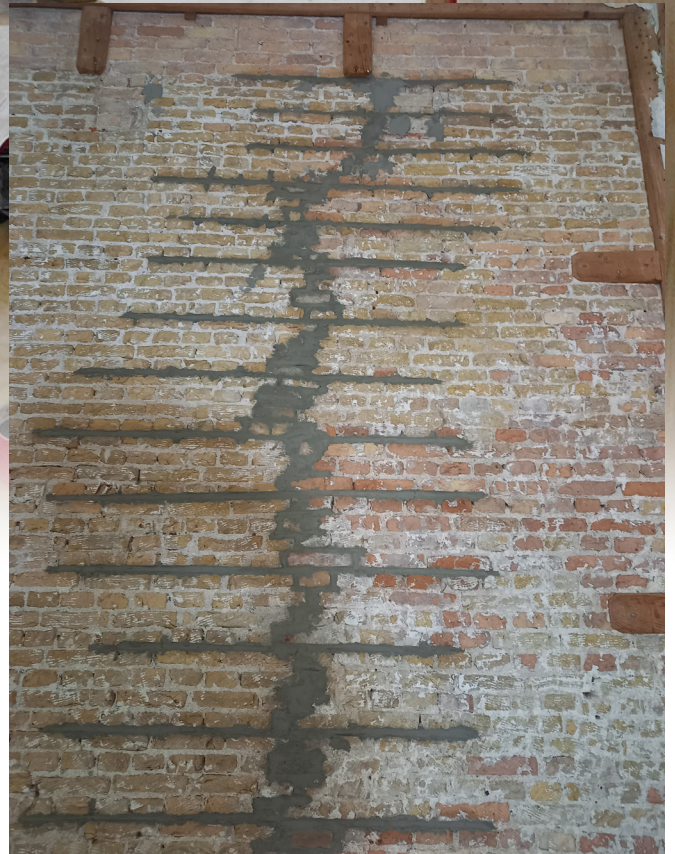
verbeterd en zijn veel natuurstenen details geïmiteerd. Direct na de uithuizing van de collectie richtte BeekBouw het interne behangatelier voor de restaurator in en tijdens de inhuizing, helemaal aan het eind van het project, werd

waardevolle assistentie verleend bij het ophangen van gordijnkappen en schilderijhaakjes ... Het is eigenlijk te veel om op te noemen.

De beschermingsmaatregelen veranderden de aanblik van het interieur radicaal.

Het storten van beton voor aanleg van leidingen en versterking van de funderingen.

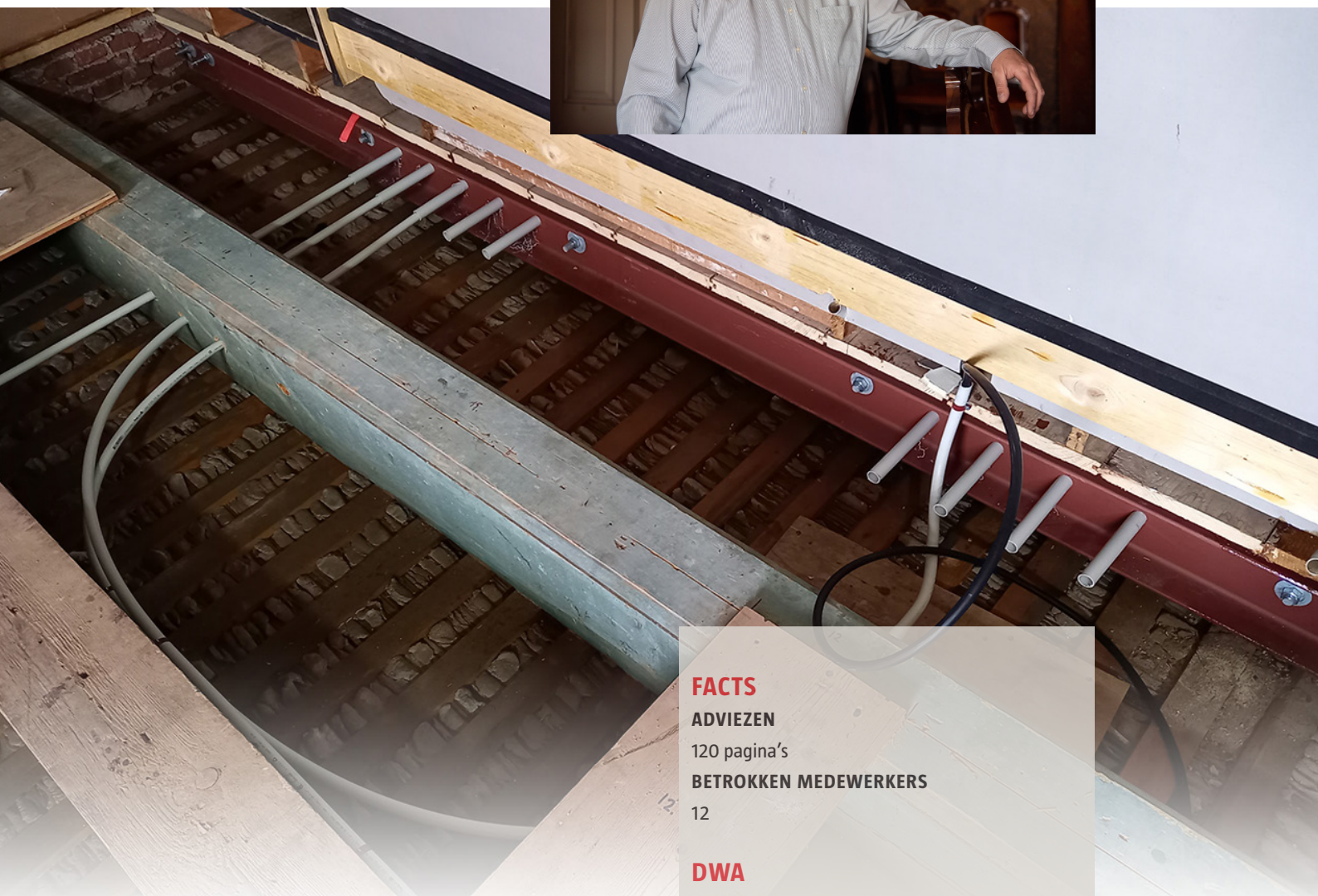

Een zwakke muur in het Kantoortje kreeg versterking.

KERNTeam

ADVISEUR INSTALLATIES **Geert-Jan Hoogendoorn**

DWA adviseerde op het gebied van de elektrische installatie, alarm- en ontruimingsinstallatie, het klimaatsysteem, sanitair en deed de aansturing van uitvoerende installateurs en coördinatie binnen het bouwteam. Geert-Jan Hoogendoorn speelde een belangrijke rol in het kernteam van de restauratie.

De techniek werd grotendeels verwerkt tussen plafonds en vloeren.

FACTS

ADVIEZEN

120 pagina's

BETROKKEN MEDEWERKERS

12

DWA

Harderwijkweg 7

2803 PW Gouda

088 163 5300

dwa@dwa.nl

www.dwa.nl

Geert-Jan Hoogendoorn bij de controle van het gedane installatiewerk.

KERNTeam

COÖRDINATOR EN ADVISEUR
COLLECTIEBEHEER

Elien Voerman

Elien Voerman adviseerde over collectiebeheer en logistiek en deed samen met Esther Verkaik de voorbereiding en coördinatie van de uit- en inhuizing van de collectie. Ook de restauratie van collectie, zoals schilderijen, prenten, tekeningen, foto's, kostuums, gordijnen en gordijnkappen, keramiek, spiegels en klokken vielen onder haar verantwoordelijkheid. Ook coördineerde Elien de objectfotografie. Tijdens de opslag van de collectie in het externe depot werd een deel ervan door Elien al conserverend behandeld. Met haar achtergrond als meubelrestaurator kon zij (kleine) restauraties uitvoeren aan meubels of objecten. Eliens aanpak van het ingewikkelde logistieke proces was van grote waarde voor het restauratieproject.

FACTS

LABELS

20.000

VERHUISLIJSTEN

80

PLANNINGEN

100

RESTAURATIES

25

ELIEN BRUINS MEUBELRESTAURATIE

06 24790393

elienvoerman@hotmail.com

Een klein deel van de collectie, gelabeld en verpakt in de Kleedkamer.

Elien Voerman werkte nauw samen met Esther Verkaik, hier in de Kleedkamer.

... en hier in de Kleine Salon.

Bij zowel uit- als inhuizing werden de vorderingen nauwgezet in de gaten gehouden.

KERNTeam

ADVISEUR COLLECTIEBEHEER
EN KOSTUUMS

Esther Verkaik

Esther Verkaik deed samen met Elien Voerman de voorbereiding en coördinatie van de uit- en inhuizing, voortvloeiend uit haar advieswerk over het beheer van de collectie. Zij zorgde dat van een aantal servieskasten de vilten bekleding werd vervangen. Esther deed al eerder onderzoek naar de kostuumcollectie en dat maakte haar de geschikte persoon een nieuwe kostuumpresentatie te plannen en de kostuumvitrine ook daadwerkelijk in te richten.

Het portret van Paulina Bisdom van Vliet keerde onder belangstelling terug in de Grote Salon.

FACTS

KOSTUUMS IN DE NIEUWE OPSTELLING

4

ANTIEKE WAAIERS IN DE NIEUWE OPSTELLING

6

VERKAIK KUNSTBUREAU V.O.F.

06 27423273

everkaik@mail.com

Afgenomen gordijnen werden grondig geïnspecteerd.

Esther Verkaik bij de door haar ingerichte Kostuumvitrine.

De gehele collectie werd zorgvuldig gelabeld.

KERNTTEAM

**ADVISEUR HISTORISCH
INTERIEUR EN COLLECTIE**

Barbara Laan

Barbara Laan is al vele jaren bij het museum betrokken en adviseerde op het gebied van het historische interieur en de collectie, schreef daarvoor aan een restauratievisie, een bouw- en interieurhistorische opname en een museumvisie. De advisering en begeleiding betrof de restauratie van meubels, tapijten, stucplafonds, gestuukte wanden en het historische behang. Verder begeleidde zij het ontwerp en de installatie van de nieuwe verlichting, de nieuwe en replica-afwerkingen en stofferingen, maar ook het fotograferen van de situatie 'voor' en 'na'. Tenslotte assisteerde Barbara bij de herinrichting van de Balkonkamer.

FACTS

**GECOÖRDINEERD EN BEWAAKT:
GERESTAUREERDE MEUBELEN EN DEUREN**

31

HERSTELDE TAPIJTEN

314 m²

GEREPRODUCEERDE TAPIJTEN

31 m²

HERSTELD STUCWERK

758 m²

GERESTAUREERD BEHANG

868 m²

NIEUWE VLOERBEDEKKING

104 m²

NIEUWE LICHTARMATUREN

40

DOCUMENTATIEFOTO'S

353

LAAN HISTORISCHE INTERIEURS

www.barbaralaan.com

contact@barbaralaan.com

Barbara Laan bij de heringerichte zilvervitrine in de Balkonkamer.

Inspectie van het te restaureren behang in de Slaapkamer.

UIT- EN INHUIZING EN OPSLAG COLLECTIE

Hizkia Den Haag

Bij Hizkia Den Haag werd tijdens de restauratieperiode de gehele collectie opgeslagen in een museaal geklimatiseerde en beveiligde depotruimte. Er was 185m² nodig om 'het museum' onder te brengen, in stellingen van 3,5 meter hoog. De collectie werd door art-handlers vakkundig verpakt, vervoerd en in depot geplaatst en tijdens de inhuizing weer precies teruggezet waar het vandaan kwam. De projectleiding zorgde voor de organisatie en wist vakkundig binnen de grenzen van het project te blijven, ondanks sterk wisselende deadlines. De mensen van Hizkia hebben niet alleen het uit- en inhuizen voor hun rekening genomen, maar voerden ook alle collectiebewegingen naar de ateliers van restauratoren uit. Ook stelde Hizkia tijdelijke restauratieruimtes beschikbaar.

FACTS

VRACHTWAGENRITTEN

45

OBJECTEN

11.000

BETROKKEN MEDEWERKERS

30

DEPOTRUIMTE

185 m² x 3,5 meter hoogte

PALLETS EN PALLETBAKKEN

80

VERHUISDOZEN

450

BENODIGD AIRCAP

500 meter

HIZKIA DEN HAAG

Wolga 16

2491 BJ Den Haag

070 315 77 77

info.thehague@hizkia.com

www.hizkia.com

HIZKIA

ELEKTRISCHE- EN BEVEILIGINGSINSTALLATIES

Schouten Techniekgroep

Schouten Techniekgroep ontwierp en realiseerde de nieuwe elektrische installatie, inbraakbeveiliging en branddetectie. Met de kennis en kunde van Schouten en het praktisch inzicht van de technici op de werkvloer zijn er veilige, robuuste installaties aangebracht waarbij in het ontwerp maar zeker ook in de uitvoering op elk detail is gelet.

Timo van Dorp, Niels van Eik en Maurice van den Assem.

FACTS

KABELS

5-8 kilometer

SCHAKELKASTEN

8

NIEUWE ELEKTRISCHE HOOFDVERDEELINRICHTING

1

BETROKKEN MEDEWERKERS

10

SCHOUTEN TECHNIEKGROEP

Koperslager 17

2631 RK Nootdorp

088 399 0099

info@schoutentechniekgroep.nl

www.schoutentechniekgroep.nl

Installatie van cameratoezicht.

Doorvoer van leidingen in een monumentaal pand vraagt om grote zorgvuldigheid.

Een bijzondere werkomgeving.

LICHTARMATUREN VOOR MUSEALE RUIMTEN

BAVA Light Concepts

Belinda en Patrick van Baalen verzorgden het ontwerp en de installatie van de nieuwe verlichting in de museale ruimten bestaande uit oriëntatielicht (ledstrips) op de grote kasten en objectverlichting (kroonbussen met spots) bevestigd aan de kettingen van de historische kroonluchters en lantaarn. Het systeem wordt aangestuurd met bedieningsknoppen waarmee vier lichtscenes kunnen worden ingesteld. Daarnaast is historisch kaarslicht, olielamplicht en gloeilamplicht (kooldraad) geïmiteerd.

Patrick van Baalen.

FACTS

NIEUWE LICHTARMATUREN

40

HISTORISCHE LICHTARMATUREN VOORZIEN
VAN NIEUW LICHT

18

BAVA LIGHT CONCEPTS

Sylvain Poonsstraat 14

2548 XX Den Haag

070 345 0045

informatie@bava.nl

www.shop.bava.nl

BAVASHOP

LUCHTKANALEN **Jenti**

Jenti heeft alle bestaande luchtkanalen vervangen door luchtkanalen naar de stand van de huidige techniek. Jenti werkte mee aan de ontwerpen en met de praktische kennis is er een gedegen luchtkanaalsysteem gerealiseerd.

FACTS

LUCHTKANALEN

160 meter

BRANDKLEPPEN IN KELDER

5

ALUMINIUMTAPE

800 meter

BETROKKEN MEDEWERKERS

5

JENTI

Schelluinsestraat 52-A

4203 NN Gorinchem

0183 651 100

info@jentibv.nl

www.jentibv.nl

KLIMAATINSTALLATIE **APAC**

APAC was en is de installateur van de klimaatbeheersingsinstallaties voor het museum en dus indirect ook de collectie. Tijdens de renovatie bleek dat de kelder ook onderhanden moest worden genomen. Alle klimaatinstallaties zijn gedemonteerd en uit elkaar geschroefd tot het laatste boutje en moertje. Deze zijn tijdelijk opgeslagen en herbouwd tot een goed werkende klimaatbeheersingsinstallatie.

Danny Snitjer en Alexander Rosendal.

FACTS

KOELLEIDINGEN

22 meter

BEDRADING

140 meter

BETROKKEN MEDEWERKERS

6

APAC

Krommewetering 131

3543 AN Utrecht

030 241 6850

info@apac.nl

www.apac.nl

GBS, ONLINE BESTURING KLIMAATINSTALLATIE

Webeasy

Webeasy was net als APAC betrokken bij een eerdere project-optimalisatie: het aanpassen van de klimaatbeheersingsinstallatie van het museum. Webeasy heeft het geautomatiseerde besturingsysteem (GBS) ontworpen, geprogrammeerd en in bedrijf gesteld. Bij het restauratieproject is een aantal verbeteringen en uitbreidingen gerealiseerd zodat we het binnenklimaat nóg beter kunnen regelen en monitoren.

FACTS

GEÏNVESTEERDE TIJD

50 uur

BETROKKEN MEDEWERKERS

4

WEBEASY

Sportlaan 53

3364 DK Sliedrecht

0184 433 939

info@webeasy.nl

www.webeasy.nl

WATERLEIDING EN CV-KETELS **Van Dijk Installatietechniek**

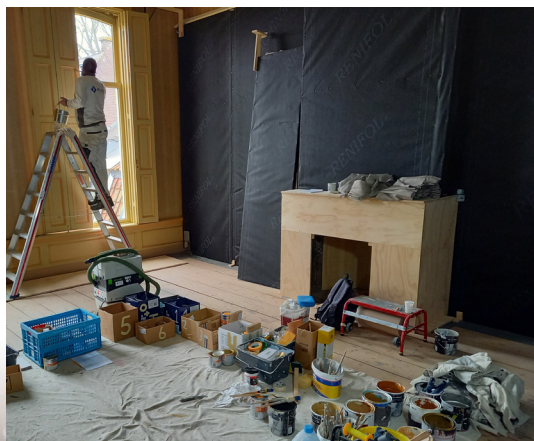
Van Dijk Installatietechniek heeft de gasaansluitingen in museum en dienstwoning afgekoppeld, diverse lekkages verholpen, rioleringen hersteld, voorzieningen aangelegd voor de af- en aanvoer van water in de kelder, een nieuwe afvoer aangelegd voor het nieuwe (niet-museale) diensttoilet en – niet onbelangrijk – de CV-installatie van zolder verwijderd en geheel gemoderniseerd teruggeplaatst in het Koetshuis. De nieuwe CV-installatie is buiten het pand geplaatst, zodat storingen en lekkages geen gevaar meer kunnen vormen voor de collectie en het interieur. Van Dijk heeft ook nieuwe radiatoren in de Koffiekamer van het museum geplaatst.

VAN DIJK INSTALLATIETECHNIEK

Galgoord 4
2851 AW Haastrecht
0182 509 960
cv@vdi-haastrecht.nl
www.vandijkhaastrecht.nl

SCHILDERWERK **Schildersbedrijf Beusink**

Ruud Beusink (op de foto tweede van links) en zijn mannen hebben een groot deel van het binnenschilderwerk vakkundig uitgevoerd: eigenlijk alles dat niet door restauratoren of specialistische decoratieschilders is gedaan. Daarbij kregen zij de expliciete opdracht "niet te netjes" te werken. Want de nieuw aangebrachte verf mocht niet te veel afsteken tegen het oude, historische schilderwerk. Uiteraard moesten de schilders toch erg secuur te werk gaan, zoals nodig is in een monumentaal pand en een monumentaal interieur. Uiteindelijk hebben de mannen van Beusink vooral veel kozijnen, binnenluiken en plinten afgewerkt. Zij behandelden alléén oppervlakten die al eerder in de museumgeschiedenis door 'moderne' verven bedekt waren geraakt en de toe te passen kleuren werden op basis van (historisch) onderzoek zorgvuldig bepaald. Bijzondere deelprojecten waren de decoratieve herschildering van de wanden van het oude toilet en het opknappen van de effen vlakken in het plafond van de Bibliotheek. Bij de bepaling van de toe te passen kleuren was de deskundigheid van schildersbedrijf Beusink onmisbaar.

FACTS

BETROKKEN MEDEWERKERS

8

GEbruikte Kleuren

82

SCHILDERSBEDRIJF BEUSINK

Marconistraat 60

2809 PE Gouda

0182 526 366

www.schildersbedrijfbeusink.nl

DECORATIESCHILDERWERK **Stefan van Falier**

Stefan van Falier heeft het grootste deel van het decoratieschilderwerk op zich genomen. Zo heeft hij de lambrisering in de Tuinkamer gehout, de deuren en deurkozijnen in de Vestibule gedeeltelijk gehout en de treden van de trap geheel herschilderd. Ook heeft hij vele decoratieve schilderingen bijgewerkt of geïmiteerd, zoals de prachtige schelpmotieven op de wanden van de Vide.

KIFA MOMENTS

Pasteurlaan 38
5252 CL Vlijmen
06 47668956
info@kifa.nl
www.kifa.nl

DECORATIESCHILDERWERK **Froukje van der Haven**

Froukje van der Haven heeft Stefan van Falier geassisteerd bij het houten en herstellen van diverse beschilderde oppervlakken, zoals de lambrisering in de Tuinkamer en de deuren van het portaal op de eerste verdieping.

FROUKJE VAN DER HAVEN

Tollensstraat 107
2802 LL Gouda
06 27377005
info@froukjevanderhaven.nl
www.froukjevanderhaven.nl

FROUKJE VAN DER HAVEN
RESTAURATIE- & DECORATIESCHILDER

CONSTRUCTEUR **De Prouw**

De Prouw, in de persoon van Rik Danen, was verantwoordelijk voor het berekenen en ontwerpen van constructieve maatregelen in nauwe samenwerking met uitvoerder BeekBouw en Bureau Helddingen.

DE PROUW

Vossegatsedijk 2a
3981 HS Bunnik
030 254 0888
buro@de-prouw.nl
www.de.prouw.nl

KOPERWERK BALKON EN ZINKEN AGAVES

Walter Verhoeven

Walter Verhoeven en zijn team hebben al het benodigde zink-, koper- en loodwerk gedaan. Dit betreft de buitenzijde van het museum en valt daardoor formeel net buiten het restauratieproject, dat voornamelijk het interieur betrof. Toch is het nieuwe koperwerk voor het balkon zeer beeldbepalend en daarom voor het project belangrijk. De zinken agaves uit de jaren '60 zijn door Walter Verhoeven geheel nagemaakt. Ook deze horen bij het balkon en zijn eyecatchers van het museum.

WALTER VERHOEVEN

Nieuwkuijcksestraat 103
5253 AE Nieuwkuijk
073 513 0049
info@walterverhoeven.nl
www.walterverhoeven.nl

Walter Verhoeven BV
loodgieters- & leidekkersbedrijf

RESTAURATIE BEHANG **Judith Bohan**

Judith Bohan.

Judith Bohan en haar team hebben de restauratie van historisch papierbehang in een groot aantal van de kamers op zich genomen. In een speciaal in het museum ingericht behangatelier werkte Judith aan het afgenomen behang. Daar heeft ze de banen behang met zorg en aandacht gerestaureerd, gedoubleerd en geretoucheerd, waarna ze deze op de oorspronkelijke plaats, op nieuw grondlinnen, secuur heeft teruggeplakt. Ook heeft Judith veel in situ (ter plaatse) werk verricht. Een grote uitdaging was daarbij het behang in de Kleine Salon, waar zij het veloutébehang plaatselijk met minuscule wolscheerseltjes heeft hersteld. Judith werd geassisteerd door Esther Bohan, Nellian van Gemert, Tjitske van Beijnum-Kerkhoven, Thomas Brain en Arend Mourik.

Judith Bohan en Tjitske van Beijnum-Kerkhoven aan het werk in de Slaapkamer.

FACTS

GERESTAUREERD BEHANG

22 wanden / 171 banen

Waarvan in situ 9 wanden / 0 banen

Waarvan in atelier 13 wanden / 171 banen

JUDITH BOHAN INTERIEURRESTAURATIE

Haardijk 20

3461AB Linschoten

judith.bohan@gmail.com

RESTAURATIE BEHANG **Thomas Brain**

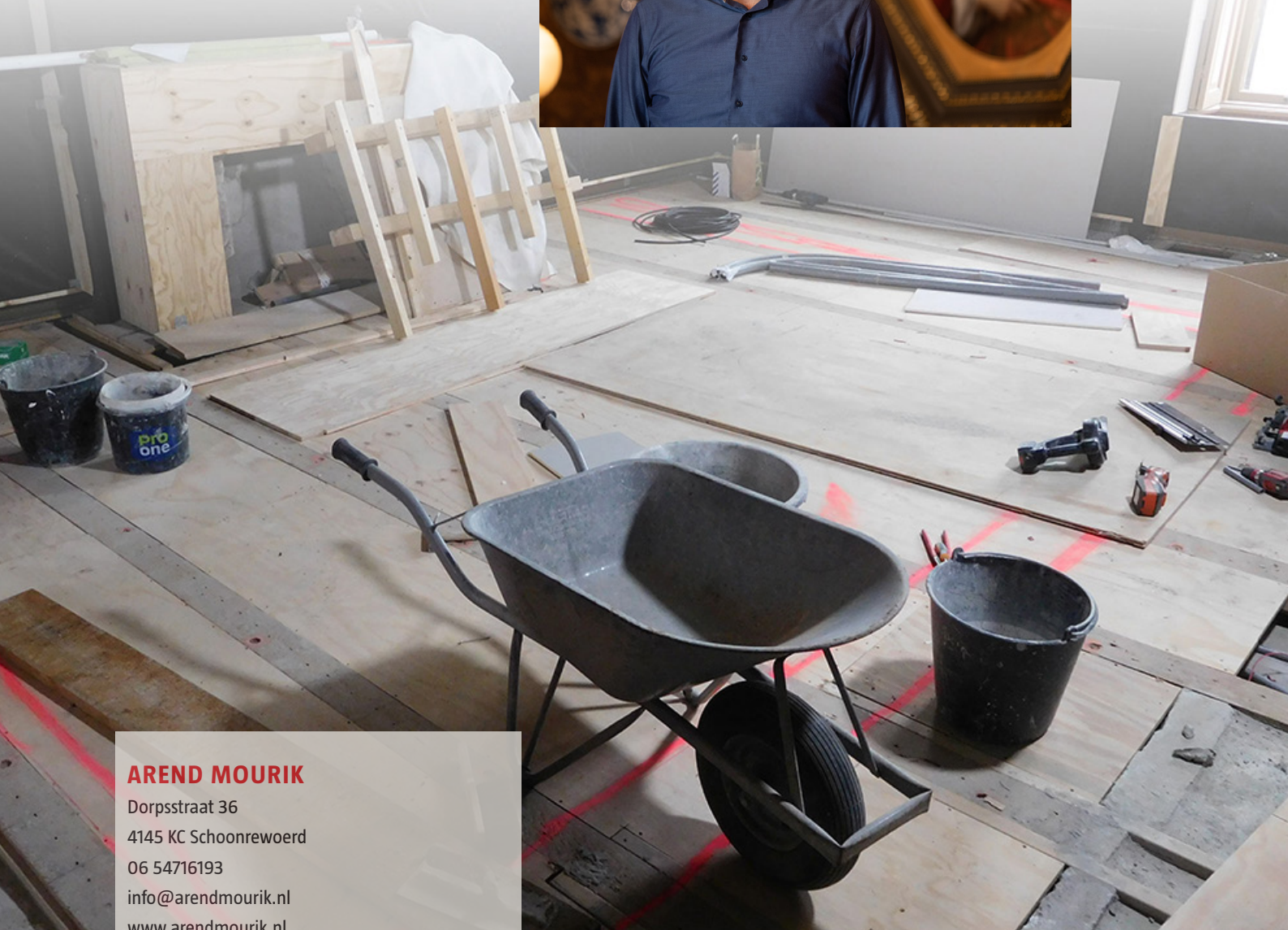
Thomas Brain werkte in situ (ter plaatse) aan de restauratie van het papierbehang in de Spreekkamer. Het behang heeft hij schoongemaakt, de gaten en scheuren dichtgezet en losse delen vastgeplakt. Deels is het behang ook geretoucheerd.

T.W. BRAIN M.A.
t.brain@planet.nl

GRONDLINNEN **Arend Mourik**

Arend Mourik had tot taak grondlinnen en grondpapier aan te brengen – ter voorbereiding van het terugplaatsen van gerestaureerd behang – in de Grote en Kleine salon, de Eetkamer, de Huiskamer, de Slaapkamer, Balkonkamer en de Kostuumkamer.

AREND MOURIK

Dorpsstraat 36
4145 KC Schoonrewoerd
06 54716193
info@arendmourik.nl
www.arendmourik.nl

**ONDERBEHANG EN
KRAFTPAPIER**

Frans Hazenbosch

Frans Hazenbosch en zijn team waren verantwoordelijk voor het aanbrengen van onderbehang ter versterking en kraftpapier ter bescherming van het gerestaureerde behang in diverse kamers.

FRANS HAZENBOSCH

Hollandseweg 17
4635 BD Huijbergen
0164 855 854
info@wandbespanning.nl
www.franshazenbosch.nl

**RESTAURATIE
BEHANG EN PAPIER**

Atelier Abstederdijk

Peter Kipp en Marja Potters werkten in situ (ter plaatse) aan de restauratie van het papierbehang in de Werkkamer. Peter heeft met Elien Voerman in de Kostuumkamer het behang van twee wanden afgehaald en geconserveerd voor opslag.

Als papierrestaurator werkte Peter vooral aan prenten en tekeningen. Hij heeft 40 ingelijste werken uitgelijst, gereinigd en van zuurvrije bescherming voorzien. Ook heeft hij heel terughoudend noodzakelijke restauraties uitgevoerd, waaronder het portret van Paulina in pastel, geschilderd door Thérèse Schwarze.

ATELIER ABSTEDERDIJK

Abstederdijk 309
3582 BL Utrecht
030 251 6010
www.atelierabstederdijk.com

Atelier Abstederdijk

RESTAURATIE STUCPLAFONDS EN GESTUUKTE WANDEN

Roos Keppler

Roos Keppler en haar team waren verantwoordelijk voor de reiniging en restauratie van veel van de gestuukte en beschilderde plafonds en gestuukte wanden. Scheuren en beschadigingen werden gevuld en hersteld en vervolgens zorgvuldig bijgekleurd. Tegelijk heeft Roos het patina op de wanden en plafonds zoveel mogelijk behouden. Een wankel evenwicht dat zij en haar team goed hebben bewaakt. Het team van specialisten bestond uit: Bruno Raida, Willianne van der Sar, Josien van der Werf, Merel Lantman, Hinke Sigmond-de Groen, Lynn van Rijnsoever, Nina Timmer en Megan Kisters.

Roos Keppler en Bruno Raida op de steiger in de Slaapkamer.

FACTS

GERESTAUREERDE PLAFONDS

9

GERESTAUREERDE WANDEN

19

ROOS KEPPLER CONSERVATION & RESEARCH

Waldecklaan 25
1213 XV Hilversum
06 24547766
www.rooskeppler.com

**RESTAURATIE
GIPSORNAMENTEN**

Willem Coolen

Willem Coolen heeft de constructies en de gipsen ornamenten van de beschadigde gordijnkappen in de Slaapkamer en de Kleine Salon gerestaureerd. Gips heeft hij aangevuld en bijgewerkt en ontbrekende ornamenten heeft hij zorgvuldig nagemaakt. Met het juiste patina restaureren of bijkleuren is zijn specialiteit en daardoor is eigenlijk niet zichtbaar wat hij precies heeft gedaan.

FACTS

AANTAL GERESTAUREERDE KAPPEN

4

WILLEM COOLEN

Grote Beemd 6

5281 CD Boxtel

06 51580344

willem.coolen@decoratie-restauratie.nl

www.decoratie-restauratie.nl

**RESTAURATIE STOFFERING EN
EN NIEUWE STOFFERINGEN**

Oostendorp Stoffering

De firma Oostendorp was betrokken bij de restauratie van verschillende gordijnkappen, het opnieuw stofferen van delen van het bed van Paulina en het leveren en leggen van diverse nieuwe vloerbedekkingen. Verder behoorden de reproductie van dekkleden, het leveren en ophangen van nieuwe gordijnen en het aanbrengen van nieuw behang tot hun taken. Ook zijn alle nieuwe vouwgordijnen door hen gemaakt en gemonteerd.

OOSTENDORP STOFFERING

Vlasakker 12
3417 XT Montfoort
0348 471 921
info@oostendorp.biz
www.oostendorp-stoffering.nl

RESTAURATIE ORNAMENTEN EN LIJSTEN

Diederik Kits Nieuwenkamp

Diederik Nieuwenkamp was verantwoordelijk voor de restauratie van lijstwerk in de Eetkamer, Tuinkamer en Kleine Salon, net als voor de aanvulling van stuc-ornamenten van een aantal lijsten. Ook heeft hij vergulde ornamenten en constructies van de spiegellijsten boven de schouw in de Tuinkamer en de Huiskamer gerestaureerd en het verguldsel aan de lantaarn op de Witte Overloop.

DIEDERIK KITS NIEUWENKAMP

Stormerdijkstraat 40
3431 CT Nieuwegein
06 51118997

RESTAURATIE SCHILDERIJEN **Redivivus**

Redivivus restaureerde onder leiding van Gwendolyn Boevé-Jones al eerder schilderijen voor het museum. Tijdens het restauratieproject konden de beeldbepalende grote schilderijen uit de Gang worden behandeld, doordat deze toch al uitgehuisd moesten worden. Ook de silhouetpoppen uit de Zitkamer en de schilderijen uit de Kostuumkamer werden in deze periode door Redivivus gerestaureerd of geconserveerd. Redivivus zorgde naast dit alles voor de specialistische behandeling tegen houtworm en schimmel van een serie schilderijen en meubels. Voorafgaand aan de restauratieperiode maakte Redivivus een volledige survey van de conditie van alle schilderijen.

Medewerkers van Redivivus maken schilderijen schoon in de Kostuumkamer.

FACTS

GERESTAUREERDE SCHILDERIJEN

14

GEVULDE VELOXYTENTEN

1

REDIVIVUS

Wolga 16

2491 BJ Den Haag

070 514 1023

info@redivivus.nl

www.redivivus.nl

Gwendolyn Boevé-Jones.

RESTAURATIE TAPIJTEN EN KLEDEN

Ario Babai.

Babai & Fardin

Ario Babai en Mimi Fardin hebben zorggedragen voor de reiniging en restauratie van de handgeknoopte Deventer tapijten en de reiniging van de overige tapijten en kleden. Zij hebben de schades handmatig hersteld, deels met eigenhandig op kleur gebrachte wol (geverfd volgens eigen recept) en deels met restmateriaal. Ook werden veel van de randen vakkundig omgezoomd. De traploper hebben Babai & Fardin versmald naar de oorspronkelijke breedte.

FACTS

GERESTAUREERDE DEVENTER TAPIJTEN

10

OVERIGE GERESTAUREERDE TAPIJTEN, KLEDEN
EN FRAGMENTEN

38

BEHANDELDE SCHADES

262

BABAI & FARDIN

Kamp 49

3811 AN Amersfoort

033 470 2211

info@babai.nl

www.babai.nl

Babai

REPLICA'S KLEDEN EN LOPERS **Karabag**

Berc Bagdasar van de firma Karabag liet een aantal (dek)lopers en kleden reproduceren in Afghanistan, volgens origineel patroon en authentieke knooptechniek.

Berc Bagdasar en Asad Jan.

FACTS

REISAFSTAND KLEDEN EN LOPERS

14.432 km

MET DE HAND GEZETTE KNOPEN

ca. 12.400

KARABAG

Bramenberg 10

3755 BX Eemnes

035 531 5321

06 22 97 88 18

contact@karabag.com

www.karabag.com

RESTAURATIE TEXTIEL

Carola Holz en Saskia Rijdsijk

Carola en Saskia zijn al zo'n twintig jaar bij het museum betrokken als restauratoren van het authentieke en kwetsbare historisch textiel. In het externe depot waren de gordijnen en kappen op ooghoogte bereikbaar en hanteerbaar, dus was dit het moment om alle condities zorgvuldig te inspecteren en te reinigen. Daarna hebben zij met engelengeduld en expertise met verfijnd katoendraad steekjes gezet in vele meters gordijn, lambrequins en draperieën van gordijnkappen. Carola en Saskia voorzagen de gordijnen en lambrequins in de Eetkamer van nieuwe voering en hebben alle mottengaten gedicht. De gordijnkappen in de Kleedkamer voorzagen zij van zogenaamde spansteken om de stof te zekeren en om de originele stof zo lang mogelijk te behouden. De rozetten op de kap zijn opnieuw gevormd en vastgezet. Voor de herinrichting van de kostuumvitrine restaureerden Carola en Saskia twee achttiende-eeuwse japonnen en een achttiende-eeuws herenvest. Ook de paspoppen maakten zij op maat.

FACTS

SPANSTEKEN

ontelbaar

VOERINGSTOF

30 m²

GERESTAUREERDE KOSTUUMS EN MANNEQUINAGE

3

CAROLA HOLZ

Carola Holz

c.holz@rijksmuseum.nl

SASKIA RIJSDIJK

Van Leeuwenhoekstraat 16

2014GA Haarlem

023 5240573

saskia.rijdsijk@tele2.nl

Beide textielrestauratoren aan het werk in Museum Paulina Bisdom van Vliet, boven in de Kostuumvitrine, onder aan een deurgordijn van de Huiskamer.

RESTAURATIE KERAMIEK EN GLAS

Maud Schermer

Maud heeft de kleinste objecten gerestaureerd tijdens het restauratieproject, maar dat zijn wel de heel kostbare en beeldbepalende stukken uit de collectie. Zij heeft een serie wapenborden, schalen, borden, beelden, vaasjes, potten en de pendule met twee kandellabers van sèvresporselein behandeld. Haar werkzaamheden varieerden van oppervlaktereiniging tot volledige opbouw van objecten uit slechts scherven en het verwijderen van heel veel oude lijmsporen. Haar verfijnde manier van werken en retoucheren maakt dat de schades geheel aan het oog zijn onttrokken.

FACTS

GERESTAUREERDE OBJECTEN

40

MAUD SCHERMER

Karel Doormanlaan 220
3572 NZ Utrecht
06 10794875
maud_schermer@hotmail.com
www.schermerrestauratie.nl

RESTAURATIE KLOKKEN **De Klokkerier**

Frank Zuidhof heeft de klokken in het museum op conditie gecontroleerd en transport-klaar gemaakt voor de uithuizing en ook weer voor de inhuizing. Tijdens de periode van collectie-opslag heeft hij de klokken doorgesmeerd en waar nodig gerestaureerd. Frank woont in de buurt, wat handig is als klokken uit de tijd gaan lopen en bijgesteld moeten worden. Want al is het in het museum 'alsof de tijd heeft stil gestaan'; de klokken tikken wel degelijk altijd door en geven een huiselijke geluid aan het museum.

FACTS

KLOKKEN

11

DE KLOKKENIER

John Raedeckersingel 42

2811 VK Reeuwijk

0182 769 120

06 19 74 61 05

www.deklokkerier.nl

RESTAURATIE MEUBELS EN BINNENDEUREN

Bruijs en Streep

Bruijs en Streep hebben met hun specialistische en benodigde vakkennis een twintigtal meubelen succesvol gerestaureerd: het staand horloge, zeven grote kasten, het kunstkabinet, het bed, een aantal binnendeuren, sloten en een deel van de trapleuning.

Pol Bruijs en Andrea Coerdts.

FACTS

GERESTAUREERDE MEUBELN

21

GESTELDE PANELEN VAN BINNENDEUREN

10

GEbruikte LIJMTANGEN

tientallen in alle soorten en maten

GEbruikte MATERIALEN

27 (Namelijk: Koud verwerkbaar huidenlijm, geribde vierkante gegalvaniseerde nagels, messing sluitringen, gegoten ijzeren 'blanks' sleutels, bolkop Schroeven, rvs Schroeven, nieuw Europees eikenhout, nieuw mahoniehout, nieuw populierenhout, oud Cuba-mahonie, oud Europees notenhoutfineer, oud ebbenhoutfineer, oud mahoniehout, oud eikenhout, oud grenenhout, strookje vliegtuigtriplex, schellakvernis, kaliumdichromaat, renovatiecompound 'Zusex', Araldite Rapid, epoxylijm, epoxy-giethars, kunsthars voor impregneren/consolideren houtworm, Oost-Indische inkt, alcohol, boenwas)

BRUIJS EN STREEP

Tingjetersweg 91

2031 ER Haarlem

023 534 7736

bruijs-streep@hetnet.nl

www.bruijs-streep.nl

RAAMFOLIES **Dorigo-Rosbag**

De firma Dorigo Rosbag is al sinds jaren betrokken bij het museum als specialist voor het weren van schadelijke straling uit daglicht om het interieur en de collectie te beschermen. Nauwlettend wordt de kwaliteit van de uv-werende folies op de ramen met regelmaat gecontroleerd en wordt geadviseerd over de meest optimale folies. Aan de voorzijde (zuidzijde) is een ander folie gebruikt dan aan de achterzijde (noordzijde), omdat het licht daar anders van intensiteit is. Tijdens de restauratieperiode zijn op een aantal ramen nieuwe folies aangebracht.

FACTS

GEBRUIKT FOLIE

75 m²

DORIGO-ROSBAG

Geograaf 6

6921 EW Duiven

026 319 34 00

info@dorigo-rosbag.nl

www.dorigo-rosbag.nl

SCHILDERIJRESTAURATIE **Lisa Elbers**

Lisa Elbers heeft drie schilderijen gerestaureerd, waarvan zowel de inlijsting als de schildering in slechte conditie verkeerde. Zo heeft zij het schilderij 'Spelende katjes' van Henriëtte Ronner-Knip uit de Grote Salon weer adequaat ingelijst en is de schildering hersteld naar hoe de kunstenaar het bedoeld heeft. Ook twee schilderijen van Simon Klapmuts die in de Bruine Overloop hangen, heeft Lisa vakkundig gerestaureerd.

LISA ELBERS

Van Reenenweg 50

3702 SL Zeist

06 22895370

lisaelbers30@gmail.com

www.lisaelbers.nl

lisa elbers

FOTOGRAFIE INTERIEURS **BMBeeld**

Bert Muller fotografeerde de situatie 'voor' en 'na' van de historisch afgewerkte vloeren, wanden en plafonds in de museale ruimten. Daarnaast verzorgde hij een reportage over het lege museum en een impressie van schades en restauratie van origineel stuc- en schilderwerk.

FACTS

GEDOCUMENTEERDE VLOERTAPIJTEN

13

GEDOCUMENTEERDE BEHANGEN WANDEN

40

GEDOCUMENTEERDE PLAFONDS

12

FOTO'S DOCUMENTATIE VLOEREN, WANDEN, PLAFONDS

210

FOTO'S VRIJ WERK

143

BMBEELD

Eikenlaan 75

3442 HS Woerden

06 50251084

bertmbeeld@gmail.com

www.bmbeeld.nl

BMbeeld

FILMBEELDEN **Machiel Amorison**

Machiel Amorison was tijdens de hoogtepunten van het restauratieproject aanwezig om de handelingen vast te leggen op film. Als ervaren filmer, onder de handelsnaam Red Spoke films, wist hij tijdens kritische momenten zó onzichtbaar te zijn dat hij de processen niet verstoortte. Daardoor konden die processen en handelingen ongehinderd verder gaan en kon Machiel alles natuurgetrouw vastleggen. Met zijn nieuwsgierig oog kon Machiel met vele origineel gekozen invalshoeken het complexe project in goed te volgen filmfragmenten opdelen – ideaal voor een toekomstige lange documentaire, of snel gemonteerd promotiefilmpje.

FACTS

DAGDELEN GEFILMD OP LOCATIE

25

GEFILMD MATERIAAL (NA SELECTIE)

5 uur

RED SPOKE FILMS

Zaanenstraat 64

2022 CR Haarlem

023 5270457

cm.amorison@kpnmail.nl

OBJECTFOTOGRAFIE **Photograph-X**

Objectfotografie voor musea is één van de specialiteiten van Ernst Molenaar. Om deze objecten te fotograferen neemt hij zijn hele mobiele studio mee en bouwt hij op elke locatie de werkplek die nodig is voor de juiste opnames. Dit heeft als voordeel dat de collectie de deur niet uit hoeft.

Ernst heeft onder andere kostuums, schoenen, waaiers, foto's, pastels, porselein, een fotoboek en een vaandel gefotografeerd. Dit deed hij vooral voor vastlegging en documentatie, maar zijn foto's zijn ook goed te gebruiken voor publicaties voor en door het museum (bijvoorbeeld op panelen in een wisseltentoonstelling).

PHOTOGRAPH-X

Meppelweg 378
2544 BJ Den Haag
070 321 2307
info@photograph-x.nl
www.photograph-x.nl

COMPSOLUTION **CompSolution ICT Service**

CompSolution ICT Service dacht en werkte mee met het restauratieproject op het gebied van dataverbindingen, ICT en Wifi.

COMPSOLUTION ICT SERVICE

Groen van Prinsterersingel 45
2805 TD Gouda
0182 709 709
info@compsolution.nl
www.compsolution.nl

VALBEVEILIGING DAK **Daksafe**

Om veilige werkomstandigheden op het dak van het museum te creëren, installeerde Daksafe een nieuw dakluik en bracht het bedrijf professionele valbeveiling aan.

DAKSAFE

Edisonweg 11
3404 LA IJsselstein
030 800 2999
info@daksafe.nl
www.daksafe.nl

WATERDICHTHEID KELDERSVLOER **Bodima**

Om de vloer van de verbouwde kelder waterdicht te maken, bracht Bodima daarop een specialistische pleisterlaag aan.

BODIMA

Minervum 7355
4817 ZH Breda
076 572 9696
info@bodima.nl
www.bodima.eu

KATHODISCHE BESCHERMING **Van der Heide**

De oorspronkelijke I-balken in het plafond van de kelder moesten tegen roest beschermd worden. Daarvoor bestaat de zogenaamde 'kathodische bescherming'. Met potentiaalverlaging door opofferingsanodes worden de balken tegen corrosie beschermd.

Van der Heide heeft deze bescherming voor ons aangebracht en de behandeling is goed voor de komende 50 jaar.

VAN DER HEIDE

Nijverheidstraat 18C
4143 HN Leerdam
088 636 3163
info@vanderheide.nl
www.vanderheide.nl

BRANDVERTRAGING **Firecare**

Firecare heeft alle oude en nieuw gemaakte doorvoeren voor leidingen en kanalen van en naar de kelder brandvertragend gemaakt en het aanwezige staal met een brandvertragende coating beschilderd.

FIRECARE

Hoge Maat 1
3961 NC Wijk bij Duurstede
085 488 3888
info@firecare.nl
www.firecare.nl

REPRODUCTIE BEHANG **vof Papierrestaurator**

Nico Lingbeek verzorgde de reproductie van papierbehang voor twee wanden van de Kostuumkamer.

VOF PAPIERRESTAURATOR

Tingjetersweg 113
2031 ER Haarlem
023 533 1010
info@papierrestaurator.nl
www.papierrestaurator.nl

VOF
PAPIER
RESTAURATOR

SANEERMORTELS **Techma**

De firma Techma heeft de saneermortels en gels geleverd die zijn gebruikt tegen optrekkend vocht in de funderingen en gebruikt voor de opgaande metselwerken in de kelder. Ook is met door Techma geleverd materiaal de nieuwe, in oude stijl opgetrokken lambrisering van de Tuinkamer gemaakt.

ADVIES BELICHTING **QC Lightfactory**

QC Lightfactory heeft tijdens een speciaal georganiseerde sessie geadviseerd over nieuw te installeren verlichting in het museum. Aandachtspunten waren optimale uitlichting van objecten en plafonds, het aanbrengen van niet-hinderlijke armaturen en natuurlijke lichtkleur.

QC LIGHTFACTORY

Ambachtsweg 2-A
4854 MK Bavel
0161 436 080
info@qclightfactory.com
www.qclightfactory.com

ADVIES STUCPLAFONDS **Wijnand Freling**

Wijnand Freling heeft als expert geadviseerd over de juiste wijze van restaureren van de stucplafonds.

ROCAILLE BV

info@rocaille.eu
06 2036 1041

MET BIJZONDERE DANK AAN

Gemeente Krimpenerwaard

De gemeente Krimpenerwaard heeft de benodigde vergunningen verleend en een belangrijke rol vervuld als klankbord in de planfase.

GEMEENTE KRIMPENERWAARD

Gemeentekantoor Stolwijk
Dorpsplein 8
2821 AS Stolwijk
14 0182
info@krimpenerwaard.nl
www.krimpenerwaard.nl

Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland heeft subsidie verleend aan het restauratieproject.

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
070 4416611
zuidholland@pzh.nl
www.zuid-holland.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De RCE was nauw betrokken bij het gehele project met het oog op de geldende normen voor het in stand houden van monumentale panden en interieurs. Tevens heeft de RCE waardevolle inzichten en verwijzingen geleverd.

RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
033 421 7421
www.cultureelerfgoed.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

COLOFON

Tekst en uitgave Stichting Bisdom van Vliet

Foto's Julia Pelealu, Bert Muller, Gerrit Scheurs, Stichting Bisdom van Vliet

Vormgeving Dotter Design - Emmy van Harskamp

MUSEUM PAULINA BISDOM VAN VLIET
RESTAURATIE HISTORISCH INTERIEUR
Stucplafonds | Papierbehang | Tapijten | Collectie

Opdrachthouder

Stichting Bisdom van Vliet

Overeenkomst
Bepaald door
Inhoudelijke
Inhoudelijke

Bureau Helsdingen

MONUMENTEN
TOEDERLIJEN
BOUWHIST

Aanvullend
Inhoudelijke
Inhoudelijke

drs. Barbara Laan | Zóort
Interieurhistoricus - conservator

Collectiehouder
Inhoudelijke

Elion Voerman

Collectiehouder
Inhoudelijke

drs.

Advies
Inhoudelijke

senioursbureau | Gouda

Dwa

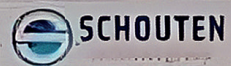
Advies
Inhoudelijke

Beekbouw BV | Haastrecht

Uitvoering
Vervolg

Schouten Techniekgroep | Nooitdorp

Uitvoering
Vervolg

Jenti Luchtkanalen | Leidschendam

Restauratie
stucplafond
werkzaam

Roos Keppler | Hilversum

Dit project wordt
verweerd en
gevoerd door

Museum voor het Cultureel Erfgoed
Museum voor het Cultureel Erfgoed

HEROPENING MUSEUM voorjaar 2022

Museum geopend!

